

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası ve Münakalât ve Bütçe Encümenleri mazbataları (1 176)

T. C.

Başvekâlet

Muamelât Umum Müdürlüğü

Kararlar Müdürlüğü

Sayı: 6/4064

14 . XII . 1943

Büyük Millet Meclisi Yüksek Reisliğine

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında hazırlanan ve İcra Vekilleri Heyetince 29 . XI . 1943 tarihinde Yüksek Meclise arzı kararlaştırılan kanun lâyihasının esbabı mucibesıyla birlikte sunulmuş olduğunu arz ederim.

Başvekil

Ş. Saracoğlu

Muhtelif Demiryolu mevad ve malzemesinin mubayaası için Münakalât Vekâletine 60 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhüt salâhiyetinin verilmesine dair kanunun mucip sebepleri

Madde 1 : Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum müdürlüğünün gittikçe büyümekte olan münakale ihtiyaçlarını cevaplamak üzere kara ve deniz vasıtaları ve atelye tezgâh ve takımlarıyla takviyesi gerektiği gibi hat ve köprülerin teçdit ve tahkimi, liman, iskele ve santraller tesisi, mevcut olanların tevsiat inşaları ve emniyet tesisatının islahiyle muhabere-inkânlarının kuvvetlendirilmesi için telefon muhabere şebekesinin kurulması ve hattın lüzumlu görülen mahallerinde yeni istasyon binaları, hangarlar, depolar ve bunlara benzer sair lüzumlu bina ve tesisatın yaptırılması icabetmektedir.

Şimdiye kadar mütat işletme ihtiyaçları ıgintanzim olunan senelik bütçelere tahakkuk etmiş veya edecek varidat fazlalıkları karşılık tutularak muayyen hudutlar dahilinde bazı mubayaa ve inşaa işlerinin başarılması için tahsisat konulmakta idi ise de, gerek tahsisatın müddetle mukayyet ve mahdut oluşu ve gerekse ihtiyaçların toplu bir halde temin ve tedarikinin mümkün olamaması gibi sebeplerle bu usulün kâfi derecede verimli olamadığı anlaşılmış ve seyir ve sefer emniyeti ile yakından ilgili olan bir takım tesisat ve tevsiat işlerinin yapılabilmesi ve bu meyanda her türlü kara ve deniz vasıtaları ile atelyelerin ihtiyacı olan takım ve tezgâhların satın alınması, hattın tahkim ve takviyesi, işletme ihtiyacı için yeni binaların inşası ve bunlara müteferri ana ve yedek malzemenin tedariki ve memlekete getirilmesi için Münakalât Vekâletine 60 milyon liraya kadar gelecek yıllara geçici taahhütlere girişmek mezuhiyeti istenmiştir.

Her biri kendi başına mühim bir inşaat ve işletme mevzuu teşkil eden bu işlerin imkân nispetinde ve müsait fırsatlar zahur ettikçe taahhüde bağlanarak başarılmasındaki zaruret mutlak olarak kendini hissettirmekte olduğundan mubayaa, sipariş ve taahhüt işlerinin icrası için Münakalât Vekâletinin bu salâhiyetle tehzizi her bakımdan lüzum ve zaruridir. Bu suretle taahhüde bağlana-

cak mevad, malzeme, iş ve siparişlerin bedelleri kanun metninde de arz ve izah olunduğu veçhile 10 senede ve senelik tediye miktarları işletme bütçesine tahsisat konulmak suretiyle istihkak sahiplerine tediye olunacaktır.

Madde 2 : Birinci maddede mevzu bahis işlerin on senelik bir müddet zarfında ikmali derpiş olunmuş ve bu suretle işletme bütçelerine senede vasati 6 milyon liralık bir tediye mükellefiyetinin tahmili cihetine gidilmiş olmakla beraber işin taahhüde raptrında bilhassa tediye şartları bakımından vaziyetin bu tahmine uymaması ve binaenaleyh senelik tediye miktarının normal işletme geliri ile karşılanamaması ihtimali halinde bu suretle tahassül edecek nakit açığının bono çıkarmak suretiyle kapatılması ve çıkarılacak bonolara Maliye Vekâletinin kefaletini temin maksadiyle teklif olunmuştur.

Madde 3: Memlekete getirilecek mevad ve malzemenin teslim şart ve miatlarının bidayeten tâyinine imkân görülememesi dolayısıyla ödenecek gümrük resmi, muamele vergisi ve sair resimlerin işletme bütçesinin istitaatı dahilinde ve senelik taksitlerle tediyesi için teklif olunmuştur. Kanun metninden de anlaşılacağı veçhile bu suretle tahakkuk edecek vergi ve resimlerin senede 500 bin lirayı tecavüz etmemesi ve ettiği takdirde mütaakıp seneler bütçe tahsisatiyle karşılanması icabedecektir.

Madde 4, 5 : Kanununun tatbik ve mer'iyet hükümlerini ifade etmektedir.

Münakalât Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Münakalât Encümeni

Karar No. 1/176

Esas No. 3

24 . X . 1943

Yüksek Reisliğe

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında Encümenimize havale buyurulan kanun lâyihası Devlet Demiryolları Umum Müdürü ile birlikte görüşüldü:

Gerek bağı mucip sebeplerden ve gerekse Hükümetin verdiği izahlar üzerine yapılan incelemelerden, Encümenimizin muttali olduğu ve önemli bulduğu bir noktayı burada belirtmeği lüzumlu gördü ki, o da şudur:

Devlet Demiryolları bugün işletmekte olduğu hatlarda gerek fennî ömürlerini bitirmiş olan ve gerek eksik bulunan muharrik ve müteharrik edevatın ve bunların yedek malzemelerinin bugünkü ihtiyaçlara vefa edebilecek dereceye getirilmesi için bugünkü fiyatlara göre (150) milyon; istasyon, depo, ambar, muhabere şebekesi, hangar, hatların tahkimi ve yenilenmesi, kavuşak hatlarının çoğaltımı ve uzatımı vesaire gibi sabit tamamlayıcı tesisat için de aşağı yu-

karı yine o kadar paralık malzeme ve tesisata ihtiyacı vardır.

Bu durumun Hükümetçe gözönünde bulundurulmakta olduğuna şüphe olmamakla beraber, bugün mevcut hatlarımızın işletilmesi için bile bu lâyiha ile istenen paranın bir kaç mislinin tahsisine lüzum olduğunu burada belirtmeği de Encümenimiz faydalı bulmuştur.

Bundan sonra Encümenimiz, bu kanun teklifinin; Devlet Demiryollarının bu ihtiyaçlar içinden ancak en âcil ve zaruri olanlarını tedarik için yapılmış olduğunu gördü ve istediği (60) milyonluk teklifi esas itibariyle kabul etti.

Ancak Hükümetin verdiği izahat meyanında, bu (60) milyon liralık malzemenin memlekete girdikçe verilmesi gereken gümrük resmi ve muamele vergisi karşılığı olarak da (12) milyon liraya yakın bir paraya ihtiyaç olduğu anlaşılmıştır.

Malzeme değerinin on yılda ödenmesi kanda şart kılınmış ise de, yapılacak mukavelede malzemenin mukavele akdinden itibaren

2 - 3 yıl içinde gelmesinin şart koşulması da zaruri görüldüğünden; (12) milyon tutan bu resim ve vergilerin defaten ödenmesine demiryolları bütçesinin imkân veremeyeceği düşünülmüş bunun, her sene bütçeye konacak muayyen bir miktar üzerinden ödenmesi şekli hakkında bir madde konması istenmiştir.

Encümenimiz bu izahı ve isteği yerinde bulmakla beraber, bunu Bütçe Encümeninin ihtisası dairesinde görmüştür:

Bundan sonra maddelerin müzakeresine geçilmiş birinci ve ikinci maddeler müzakere edilerek aynen kabul edilmiştir.

Üçüncü maddeye gelince: Bu madde hemen aynen 4182 sayılı kanunda yazılı olduğu ve ancak bu kanunun bir yıl için muteber oluşu gözönüne alınarak aynı maddenin daimiliğini temin için bu kanuna üçüncü madde olarak katıldığı anlaşıldı. Ancak geçmiş bir Bütçe Kanununa ait olan bir hükmün yaşatılması için ona yeniden kanun mahiyeti vermek fikrine bu

lâyihanın tatbik mahalli olmasını Encümenimiz uygun bulmadı ve bu husus daha ziyade Bütçe Encümeninin ihtisası dahilinde görüldüğü için maddeye ilişmeden Bütçe Encümenine gitmesini muvafık addetti.

Havalesi veçhile Bütçe Encümenine sunulmak üzere Yüksek Reisliğe arz ve takdim kılındı.

Münakalât En. Reisi	M. M.	Kâtip
Kütahya	Çoruh	Hatay
R. Peker	A. R. Erem	H. Ilgaz
Aydın	Mursa	Edirne
Dr. R. Levent	A. M. Erhan	M. E. Ağaoğulları
Edirne	İzmir	İzmir
F. Balkan	S. Epikmen	H. Onaran
İzmir	Kars	Kars
Dr. K. Örs	E. Demirel	Ş. Karacan
Kırşehir	Kocaeli	Ordu
F. Selen	R. Fenmen	Dr. V. Demir
Sivas	Trabzon	Tunceli
H. Işık	M. Aydın	H. Üçöz

Bütçe Encümeni mazbatası

T. B. M. M.

Bütçe Encümeni

Esas No. 1/176

Karar No. 30

21 . I . 1944

Yüksek Reisliğe

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında hazırlanan ve Başvekâletin 14 . I . 1944 tarih ve 6/4064 sayılı tezkeresiyle Yüksek Meclise sunulan kanun lâyihası Münakalât Encümeni mazbatasına ile birlikte Encümenimize tevdi buyurulmakla Münakalât Vekili Ali Fuad Cebesoy, Devlet Demiryolları ve Limanları Umum Müdürü Cemal Hidayet Serter ve Maliye Vekilliği adına Bütçe ve Mali Kontrol Umum Müdürü Hâdi Hüsman hazır oldukları halde tetkik ve müzakere olundu.

Bir taraftan memleketimizde vukua gelen ekonomik gelişmeler, diğer taraftan da ikinci dünya harbinin yurdumuz için gerektirdiği tedbirlerin tevhit ettiği hareketler, her türlü nakliyatı

çoğaltmıştır. Münakalât hizmetlerinin mühim bir kısmını başarmak vazifesiyle mükellef bulunan Devlet Demiryolları İşletme İdaresinin, iş kesafetiyle mütenasip bir takım tedbirler alması, yeni nakil vasıtaları mübayaa etmesi, mevcut tesisatı genişletmesi, yollar, köprüler, iskele ve hangarlar inşası veya bunların tamiri gibi hizmetler ifasına daha fazla ehemmiyet vermesi tabiidir. Bu hizmetlerden bazıları ve bilhassa yeni nakil vasıtaları, muharrik ve müteharrik edevat, santral, atelye ve tezgâh takımları mübayaa, her sene bütçeye konulan tahsisatla ifa edilememekte ve yabancı memleketlerle yapılan edvamlı temasların meydana getirdiği mübayaa fırsatlarının tahsisat kifayetsizliği yüzünden kaçırılması tehlikesiyle karşılaşmaktadır. (60 000 000) liraya kadar gelecek yıllara sâri taahhüt icrasına salâhiyet verilmesi bu sebeplerle

ve idareyi imkânlarla teçhiz bakımından yerinde görülmüş ve Hükümet teklifinin birinci maddesine unutulduğu görülen «Deniz vasıtaları» kelimeleri ilâve olunmuştur.

Lâyihanın ikinci maddesi, tatbikatta kolaylık temini maksadiyle ve bonoların Münakalât Vekilinin izniyle Umum Müdürlükçe çıkarılacağı yolunda tashih edilmiştir.

Lâyihanın üçüncü maddesinin mevzuunu teşkil eden ve Hazine kefaletiyle çıkarılacak olan bonolara ve bunlardan kullanılmıyan kısmının itfasına taallük eden hükmün bu kanunla istihdaf edilen işlerle bir alâkası olmadığından ve evvelce Bütçe Kanuniyle verilmiş olan muvakkat mahiyette bir salâhiyetin daimileştirilmesi maksadiyle konulmuş bulunduğundan lâyihadan çıkarılarak mazbataya ayrı bir lâyiha halinde eklenmesi uygun görülmüştür.

Hariçten getirilecek eşya ve malzemenin toplu olarak mubayaası mümkün olduğu takdirde bunların gümrük resmi, idareyi tediye müşkülâtiyle karşılaştıracak mühim miktarlara balığ olacağından taksitlendirmek suretiyle kolaylık temini yerinde görülmüş ve lâyihaya yeniden

ilâve olunan 3 ncü madde ile bu maksat sağlanmıştır

Lâyihalar, Umumî Heyetin tasvibine arz olunmak üzere Yüksek Reisliğe sunulur.

Reis	Reis V.	M. M.
Çorum	Kastamonu	Tokad
<i>I. Eker</i>	<i>T. Coşkan</i>	<i>H. N. Keşmir</i>
Kâtip		
İstanbul	Antalya	Aydın
<i>F. Öymen</i>	<i>N. E. Sumer</i>	<i>Gl. R. Alpman</i>
Bitlis	Bolu	Diyarbakır
<i>B. Osma</i>	<i>Dr. Z. Ülgen</i>	<i>Ş. Uluğ</i>
Edirne	Eskişehir	Giresun
<i>M. N. Gündüzalp</i>	<i>Y. Abadan</i>	<i>M. Akkaya</i>
Giresun	İsparta	İstanbul
<i>A. Sayar</i>	<i>M. Karaağaç</i>	<i>H. Kortel</i>
İstanbul	İzmir	Kayseri
<i>H. Ülkmen</i>	<i>M. Birsal</i>	<i>F. Baysal</i>
Manisa	Rize	Samsun
<i>F. Kurdoğlu</i>	<i>T. B. Balta</i>	<i>M. A. Yörüker</i>
Trabzon	Yozgad	Yozgad
<i>M. S. Anamur</i>	<i>S. İçöz</i>	<i>A. Sungur</i>
Zonguldak		Zonguldak
<i>E. Erişirgil</i>		<i>H. A. Kuyucak</i>

HÜKÜMETİN TEKLİFİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyacı için hat, köprü, liman, iskele, atölye, santral, istasyon, hangar, depo, emniyet teçhizat ve tesisatı ve şebeke üzerinde telefon hatları yaptırılması, kurulması, genişletilmesi, yenilenmesi ve kuvvetlendirilmesi ve muharrrik ve müteharrrik vasıtalarla takım ve tezgâh satın alınması maksadiyle senelik tediye miktarı 8 000 000 lirayı geçmemek üzere 60 000 000 liraya kadar 1944 - 1953 yıllarına geçici taahhütlere girişmeğe Münakalât Vekili mezundur.

Bu suretle girişilecek taahhüt bedelleri Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğünün muhtelif ihtiyaçları için gelecek yıllara geçici taahhütlere girişilmesi ve bono ihracına salâhiyet verilmesi hakkında kanun lâyihası

MADDE 1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ihtiyacı için hat, köprü, liman, iskele, atölye, santral, istasyon, hangar, depo, emniyet teçhizat ve tesisatının ve şebeke üzerinde telefon hatları yaptırılması, kurulması, genişletilmesi, yenilenmesi ve kuvvetlendirilmesi ve muharrrik ve müteharrrik vasıtalarla deniz vasıtaları ve takım ve tezgâh satın alınması maksadiyle senelik tediye miktarı 8 000 000 lirayı geçmemek üzere 60 000 000 liraya kadar 1944 - 1953 yıllarına geçici taahhütlere girişmeğe Münakalât Vekili mezundur.

Bu suretle girişilecek taahhüt bedelleri Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum

Hü.

Müdürlüğü bütçesine konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince girişilecek taahhütlere mukabil icabettiği takdirde faizleriyle birlikte umami yekünü 60 000 000 lirayı geçmemek üzere bono çıkarmaya Münakalât Vekili, bu bonolara kefalet etmeğe Maliye Vekili mezundur.

MADDE 3. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü, sermayesinin dörtte üçü nispetinde Hazine kefaletiyle bono çıkarmaya mezundur. Bu bonolar hâsılından istimal edilmeyen kısmın, itfa ve faiz karşılığı Hazinece temin edilmek üzere, Hazine hesabı carisine yatırılır.

MADDE 4. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 5. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât Vekilleri memurdur.

Bş. V.	Ad. V.	M. M. V.
Ş. Saracoğlu	A. R. Türel	A. R. Artunkal
Da. V.	Ha. V.	Ma. V.
H. Uran	N. Menemencioğlu	F. Ağralı
Mf. V.	Na. V.	İk. V.
Yücel	S. day	F. Sirmen
S. İ. M. V.	G. İ. V.	Zr. V.
Dr. H. Alataş	S. H. Ürgüblü	Ş. R. Hatipoğlu
Mü. V.		Ti. V.
A. F. Cebesoy		C. S. Siren

B. E.

Müdürlüğü bütçesine konulacak tahsisatla karşılanır.

MADDE 2. — Birinci madde mucibince girişilecek taahhütlere mukabil icabettiği takdirde faizleriyle birlikte umami yekünü 60 000 000 lirayı geçmemek üzere bono çıkarmaya Münakalât Vekilinin izniyle Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü ve bu bonolara kefalet etmeğe Maliye Vekili mezundur.

MADDE 3. — Birinci maddede yazılı taahhütlere istinaden yabancı memleketlerden gelecek eşyaya terettüp edecek gümrük resmi ve muamele vergisi bu eşyanın memlekete girdiği yılda dahil olmak üzere Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü bütçesine konulacak tahsisatla, dört senede ve dört müsavi taksitte ödenir.

MADDE 4. — Hükümet teklifinin 4 ncü maddesi aynen.

MADDE 5. — Hükümet teklifinin 5 ncü maddesi aynen.

BÜTÇE ENCÜMENİNİN DEĞİŞTİRİŞİ

*Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum
Müdürlüğünce Hazine kefaletiyle çıkarılacak
bonolar hakkında kanun lâyihası*

MADDE 1. — Devlet Demiryolları ve Limanları İşletme Umum Müdürlüğü, sermayesinin dörtte üçü nispetinde Hazine kefaletiyle bono çıkarmağa mezundur. Bu bonolar hâsıllardan istimal edilmiyen kısmın, itfa ve faiz karşılığı Hazinece temin edilmek üzere Hazine he-

sabı carisine yatırılır.

MADDE 2. — Bu kanun neşri tarihinden mer'idir.

MADDE 3. — Bu kanunun hükümlerini icraya Maliye ve Münakalât Vekilleri memurdur.